

ศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด-19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา จังหวัดหนองคาย

Study Learning culture in a crisis situation “Covid – 19” of Phrathat Bang Phuan
School Nong Khai Province.

นายอนันต์ คติยะจันทร์, พระสมุห์หัตถพร ปิยธมฺโม, พระมหานิพัฏฐพันธ์ จิรวทฺตโน
พระมหาเอกชัย วิสุทฺโธ, นายสมพงษ์ แสนคุณท้าว
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด – 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา จังหวัดหนองคาย” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในสภาวะวิกฤติ “โควิด – 19” ของนักเรียนโรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด – 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 151 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัย พบว่า

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$) ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.27$) ด้านสภาพแวดล้อม และด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.23$) ซึ่งสรุปได้ว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” ของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน นั้น มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน นักเรียนมีความพร้อมด้านการสื่อสารและความพร้อมด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และสามารถนำไปปฏิบัติใน

สภาพแวดล้อมในทุกพื้นที่ เช่น ที่บ้าน ที่โรงเรียน หรือใช้เน็ตประชารัฐ จนกระทั่งทำการวัดผลและ
ประเมินผลได้ในผลสมฤทธิ์ทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การเรียนรู้, วิถีปฏิบัติ, โควิด - 19.

ABSTRACT

Research study on “Study on learning culture in a crisis situation of “Covid-19” at Phrathat Bangpuan Wittaya School Nong Khai Province” has an objective To study the learning culture of students in the "COVID-19" crisis of students of Phrathat Bang Phuan Witthaya School, Muang District, Nong Khai Province and to study the factors that are important to the learning culture in a crisis situation of "Covid-19" at Phrathat Bang Phuan Witthaya School, Mueang District, Nong Khai Province. by collecting data from a sample group of junior high school students (Secondary school grades 1 - 3) Phra That Bang Phuan Witthaya School Mueang Nong Khai District Nong Khai Province consisted of 151 samples by using a questionnaire as a tool to analyze the data by using statistical values, percentage (Frequency), mean (Mean), Standard Deviation (Standard Deviation).

Students' opinions on the learning culture in a crisis situation "Covid-19" Phrathat Bang Phuan Witthaya School Mueang Nong Khai District Nong Khai Province overall and in each aspect at a high level Sorted in descending order as follows: The use of media and equipment was averaged ($\bar{x} = 4.31$), in terms of learning management, averaged ($\bar{x} = 4.27$). and on the student side, the mean ($\bar{x} = 4.23$) which can be concluded that The learning culture in the crisis situation of "COVID-19" of students in all 4 aspects is ready for comprehensive teaching and learning management in all aspects. Students have communication readiness and readiness for teaching and learning materials. and can be implemented in all environments such as at home, at school or using the public internet until the results were measured and evaluated in the educational achievement results very well

Keywords: Learning, crisis, Covid – 19.

บทนำ

ในปี ๒๐๑๙ เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีชื่อว่า โคลนาไวรัส หรือ COVID-19 ที่ทำให้ทั่วโลกเกิดการสูญเสียอย่างร้ายแรงกว่าเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 ถึงสามเท่า ส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขทั่วโลก และองค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศให้โควิด – 19 เป็น “การระบาดใหญ่” หรือ Pandemic คือ การที่โรคติดเชื้อแพร่ระบาดจากคนสู่คนได้ง่าย โดยแพร่ระบาดพร้อมกันในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งไวรัสจะเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ผ่านระบบทางเดินหายใจ ทำให้หลายประเทศต้องกำหนดมาตรการป้องกันตัวเองจากไวรัส ได้แก่ การสวมหน้ากาก การล้างมือ และรักษาระยะห่างที่ปลอดภัย ซึ่งมาตรการรักษาระยะห่างนี้เอง ทำให้นักเรียนนักศึกษาทั่วโลก ต้องหยุดทำการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อไม่ให้เป็นพาหะนำเชื้อโรคไปแพร่กระจายสู่กลุ่มคนในครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งมีความเสี่ยงสูง

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ประกอบด้วย ผู้คนจำนวนมาก ได้แก่ นักเรียน ครูหรือผู้ดูแลนักเรียน และผู้ปกครองอยู่รวมกัน จึงมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสได้ง่ายถ้าหากจัดการไม่ดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจการจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์โรค COVID- 19 และมีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียน หากยังมีการแพร่ระบาดที่ต่อเนื่องและหนักขึ้น ก็จะมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ซึ่งจะเป็นการเรียนผ่าน DL.TV จากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์และรวบรวมสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ใน OBEC Content Center ชุดโปรแกรมและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ครบวงจรของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น Tutor ดิวฟรี.com, e-Book เป็นต้น รวมถึงเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเครือข่าย เพื่อรองรับการให้บริการแพลตฟอร์มการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับระบบ Digital e-Learning ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลงก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ตามปกติซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนอาจมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ครูผู้สอนและนักเรียนไม่ได้เผชิญหน้ากัน อีกทั้งมีการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โดยมีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน ตรวจสอบสถานที่ ทำความสะอาดอาคารเรียน ห้องเรียน รวมไปถึงการจัดเตรียมสถานที่เพื่อเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล หรือระยะห่างทางสังคม (Social

Distancing) นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเปิด-ปิดภาคเรียน มีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงการได้รับความรู้ให้ครบตามช่วงวัยของเด็กเพื่อลดการได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ,สืบค้นออนไลน์,2563)

COVID-19 ได้สร้างปัญหาและความยุ่งยากให้กับการศึกษาไทย แต่ในอีกมุมหนึ่งกลับเป็นตัวแปรในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับการศึกษา และเป็นตัวขับเคลื่อนในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาไทยดังนั้นหากทุกฝ่ายในระบบการศึกษาไทยช่วยกันทำระบบกลไกการศึกษาที่แข็งแกร่ง ก็จะสามารถขับเคลื่อนการศึกษาท่ามกลางสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างแน่นอน ระบบการศึกษาที่ดีควรมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ทันสถานการณ์และบริบทแวดล้อมที่ไม่ใช่แค่ในประเทศแต่เป็นของโลก การบริหารจัดการระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวไปสู่ “การศึกษายกกำลังสอง” ที่จะเปลี่ยนจาก One – Size – Fits – All ไปสู่การตอบโจทย์การเรียนรู้และการพัฒนารายบุคคลมากยิ่งขึ้น ต้องมองกว้างกว่าแค่ระบบการศึกษาแต่เป็น “ระบบนิเวศ” การศึกษาของไทย (TE2S: Thailand Education Eco-System) เพื่อผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นฐานการผลิตทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่เป็นเลิศ (Office of the Basic Education Commission, 2020.)

จากปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 ไปทั่วโลกนี้เอง โลกจึงได้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ หรือองค์การแห่งการเรียนรู้ การศึกษาเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เริ่มต้น เป็นครั้งแรกจากผลงานของ คริส อาร์จิริส (Chris Argyris) ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาที่สอนด้านการศึกษา และพฤติกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และดอนัลด์ ชอน (Donald Schon) ศาสตราจารย์ ด้านปรัชญาแห่ง Massachusetts Institute of Technology (MIT) โดยใช้ชื่อผลงานว่า Organization Learning: A Theory of Action Perspective ในปี ค.ศ. 1978 ผลงานของศาสตราจารย์ทั้งสองท่าน นี้ถือเป็นตำราเล่มแรกขององค์การแห่งการเรียนรู้ และในตำราเล่มนี้ใช้คำว่า “Organization Learning” ซึ่งหมายถึง การเรียนรู้ในของค์การ ต่อมาในปี ค.ศ. 1990 ปีเตอร์ เอ็ม เซงเก้ (Peter M. Senge) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย MIT ได้เขียนผลงานเผยแพร่เป็นหนังสือชื่อ The Fifth Discipline: The Art and Practice of The Learning Organization โดยหนังสือเล่มนี้ ปีเตอร์ เอ็ม เซงเก้ (Peter M. Senge) ได้ใช้คำว่า “Learning Organization” ซึ่งหมายถึง องค์การ แห่งการเรียนรู้ แทนคำว่า Organization Learning จึงกล่าวได้ว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1990 ต่อมาในปี ค.ศ. 1991 MIT ได้

ก่อตั้ง Center for Organization Learning ขึ้นที่ Sloan School of Management MIT โดยปีเตอร์ เอ็ม เซงเก้ (Peter M. Senge) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ และศูนย์นี้เป็นแหล่งเผยแพร่หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งมีการจัดประชุม เชิงปฏิบัติการด้วย ทำให้ปีเตอร์ เอ็ม เซงเก้ (Peter M. Senge) และคณะ ซึ่งได้แก่ โรเบิร์ต ชาลลอตต์ ปี รอสส์ ไบรอัน เจ สมิธ และอาร์ท ไคลเนอร์ (Roberts Charlotte, Richard B. Ross, Bryan J. Smith & Art Kleiner) ได้เสนอแนวปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยเขียน ผลงานเป็นหนังสือชื่อ The Fifth Discipline Field Book: Strategies and Tools for Building a Learning Organization ในปี ค.ศ. 1994 (แก้วตา ไทรงาม และคณะ, 2548:92-93) สังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นสังคมแห่ง ภูมิปัญญา ที่ทุกคนตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอด ชีวิต สนใจและใฝ่หา ความรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่อย่างสม่ำเสมอ สามารถใช้ความรู้ใน การปฏิบัติหน้าที่ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมโดยรวม เป็นสังคมที่ ทุกคนสามารถเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่หลากหลายของตนเองและผู้อื่น มีบรรยากาศการถ่ายทอด ความรู้และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ มีกระบวนการทางสังคมที่เกื้อหนุนให้บุคคล กลุ่มบุคคล และชุมชนเกิด การเรียนรู้ โดยผ่านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการ สะดวก รวดเร็ว และมี การให้บริการอย่างครอบคลุมทั่วถึง ทุกคนในสังคมร่วมมือกัน ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง องค์ความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญา มีระบบการบริหารจัดการความรู้ มีการ ถ่ายทอดความรู้ อย่างเป็นระบบ การพัฒนาสังคมเน้นที่การพัฒนาทุนฐานการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่ดีแบบองค์รวมเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพและมี ความสุข (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2558:31) กระบวนการทางสังคมที่ทำให้บุคคลหรือสมาชิก ในสังคม ตระหนักและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจนเกิดเป็นความรู้ ทักษะ และมี การจัดระบบ มีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในสังคมทำให้เกิดพลัง สร้างสรรค์และรู้จัก ใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาในการพัฒนาตนเองและสังคม (ขวัญตา เจริญศรี, 2562:14) ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ในอดีตเป็นอย่างมาก และตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

มาตรการสำคัญที่รัฐบาลไทยและในหลายประเทศใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ ไวรัสคือ มาตรการกึ่งปิดเมือง (Semi-lockdown) และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social

Distancing) สถานศึกษาต่างๆ ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์เพื่อตอบโจทย์ให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้จากสถานที่อื่นๆ นอกเหนือจากห้องเรียน ผลจากการดำเนินการปรับตัวของภาคการศึกษาแสดงให้เห็นถึงโอกาสและปัจจัยเสี่ยงในการปรับตัวของการศึกษาไทยหลังภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เป็นแนวทางสำคัญในการศึกษาถึงปรับตัวของสถานศึกษาและผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ในภาวะความปกติใหม่ (New Normal) ที่เป็นโจทย์สำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเน้นในการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ของผู้เรียน ภายใต้โจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานและสามารถรู้ได้ตลอดชีวิตมากยิ่งขึ้น (เสาวรจ รัตนคาฟู,สืบค้นออนไลน์,2563) ผลกระทบการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และผลของการเปลี่ยนอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี เป็นตัวเร่งก่อให้เกิดการพลิกผันในทุกภาคส่วนจากผลมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมที่รัฐบาลไทยและในหลายประเทศใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสภาคการศึกษาเป็นภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อปรับตัวของสถานศึกษาและผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ในภาวะความปกติใหม่ ภายใต้โจทย์เดิมของการศึกษาไทยในการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นไปที่การพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจากการศึกษาประเด็นต่างๆ สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่เป็นโอกาสและความเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาภาคการศึกษาไทยหลังสภาวะการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 และในระยะยาวให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการ ความเปลี่ยนแปลงของโลกและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งควรคำนึงถึงความต้องการทักษะความรู้ที่รอบด้านและการเพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ,2564:323)

โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ซึ่งในสถานการณ์โควิด-19 นี้ ทางสถาบันการศึกษาได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ลดการใช้เวลาหน้าจอของผู้เรียน มีการพัฒนาและสร้างสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และพัฒนาการกระบวนการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย โดยพิจารณาถึงศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งให้ความสำคัญกับมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมที่รัฐบาลไทยได้กำหนดไว้ โดยทางโรงเรียนมีการเฝ้าระวัง การคัดกรองทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้
ในสภาวะวิกฤติ “โควิด-19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา จังหวัดหนองคาย” เพื่อใช้เป็นแนวทาง
ประกอบการเรียนการสอน การส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ การปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม
พฤติกรรมและตระหนักถึงการแพร่ระบาดในสถานการณ์โควิด-19 รวมถึงการป้องกันให้เกิดขึ้นในตัว
ผู้เรียน และให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในสภาวะวิกฤติ “โควิด – 19” โรงเรียนพระ
ธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด – 19” ของ
นักเรียนโรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการแรก การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร เพื่อค้นคว้าข้อมูลความเกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมการเรียนรู้
ในสภาวะวิกฤติ “โควิด-19” ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการจัดการเรียนรู้ 2. ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์
3. ด้านสภาพแวดล้อม 4. ด้านผู้เรียน และการสัมภาษณ์ปลายเปิดปัจจัยที่สำคัญต่อวัฒนธรรมการ
เรียนรู้ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการให้ข้อมูล 2. ด้านการเปิดรับความคิดเห็น 3. ด้านการให้คำปรึกษา
4. ด้านการร่วมปฏิบัติ และกำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย

กระบวนการที่ 2 กำหนดกลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน
โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 151 คน ใช้ตาราง
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan) ได้กำหนดกลุ่ม
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ระดับชั้นเรียน	ประชากร/คน	กลุ่มตัวอย่าง/คน
1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	58	50
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	64	55
3. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	53	46
รวม	175	151

กระบวนการที่ 3 สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบของความคิดเห็นของนักเรียน ทั้ง 1.ด้านการจัดการเรียนรู้ 2. ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ 3. ด้านสภาพแวดล้อม 4. ด้านผู้เรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

กระบวนการที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ,ค่าแจกแจงความถี่,ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และคณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถามของระดับเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงในบทวิเคราะห์แบบสอบถามใช้สรุปผลการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบวัฒนธรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่สำคัญต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” ของนักเรียนโรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 64.90 มีอายุ 13 ปีขึ้นไป จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 78.15 ระดับชั้น ม.2 จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 36.42 และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน คือ Smart Phone จำนวน 125 คิดเป็นร้อยละ 82.78

2. สรุปวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วัฒนธรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26

3. สรุปวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่สำคัญต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” ของนักเรียนโรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ในการศึกษาที่นักเรียนได้สะท้อนกลับทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการให้ข้อมูล นักเรียนมีการจัดตั้งกลุ่มไลน์ประจำห้องเรียน และกลุ่ม Facebook พูดคุยกันอยู่เสมอ 2. ด้านการเปิดรับความคิดเห็น นักเรียนเข้าใจซักถามในขณะเรียนและตอบโต้ผู้สอนอยู่ตลอดเวลา 3. ด้านการให้คำปรึกษา มีการปรึกษาผู้สอนผ่านระบบกลุ่มไลน์อย่างสม่ำเสมอ และ 4. ด้านการร่วมปฏิบัติ นักเรียนร่วมกันเข้าห้องเรียนออนไลน์ ร่วมกันทำงานตามที่ได้มอบหมายและติดตามข่าวสารการเรียนรู้อยู่เสมอ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับ ศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย คณะผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา พบว่า

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ มีค่า $\bar{X}$ ย ($S = 4.31$) ด้านการจัดการเรียนรู้ $\bar{X}$ ่าเฉลี่ย ($S = 4.27$) ด้านสภาพแวดล้อม แลด้านผู้ $\bar{X}$ น มีค่าเฉลี่ย ($S = 4.23$) ซึ่งสรุปได้ว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” ของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน นั้น มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน นักเรียนมีความพร้อมด้านการ

สื่อสารและความพร้อมด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และสามารถนำไปปฏิบัติในสภาพแวดล้อมในทุกพื้นที่ เช่น ที่บ้าน ที่โรงเรียน หรือใช้เน็ตประชารัฐ จนกระทั่งทำการวัดผลและประเมินผลได้ในผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรกีต ทองปรีชา ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID – 19 ระดับมัธยมศึกษาพื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายและแนวทางของรัฐบาลในการบริหารจัดการการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 แนวทางปฏิบัติของโรงเรียนวชิรธรรมสาธิตและสภาพปัญหา อุปสรรคการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ COVID – 19 ของโรงเรียนวชิรธรรมสาธิต โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลเอกสาร (documentary data) และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เป็นไปตามนโยบายและแนวทางของรัฐบาล ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดในสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยสูงสุดของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา (จิรกีต ทองปรีชา, 2562:บทคัดย่อ) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชษฐ จิตรสงวน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดการความรู้ (2) ด้านการพัฒนาบุคลากร (3) ด้านการสร้างแรงจูงใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย 9 ด้าน คือ (1) บรรยากาศการเรียนรู้ (2) การพัฒนาตนเอง (3) ความผูกพันต่อโรงเรียน (4) การมีส่วนร่วมร่วมกัน (5) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (6) ความรับผิดชอบของบุคลากร (7) การเป็นผู้นำ (8) การสร้างและถ่ายทอดความรู้ (9) การแลกเปลี่ยนความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (วิเชษฐ จิตรสงวน, 2556:บทคัดย่อ)

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด – ๑๙” ของนักเรียนโรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา พบว่า

ปัจจัยที่สำคัญต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด – 19” ของนักเรียนโรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ในการศึกษาที่นักเรียนได้สะท้อนกลับทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการให้ข้อมูล นักเรียนมีการจัดตั้งกลุ่มไลน์ประจำห้องเรียน และกลุ่ม Facebook พูดคุยกันอยู่เสมอ 2. ด้านการเปิดรับความคิดเห็น นักเรียนเข้าใจซักถามในขณะที่เรียนและ

ตอบโต้ผู้สอนอยู่ตลอดเวลา 3. ด้านการให้คำปรึกษา มีการปรึกษาผู้สอนผ่านระบบกลุ่มไลน์อย่างสม่ำเสมอ และ 4.ด้านการร่วมปฏิบัติ นักเรียนร่วมกันเข้าห้องเรียนออนไลน์ ร่วมกันทำงานตามที่ได้มอบหมายและติดตามข่าวสารการเรียนรู้อยู่เสมอ ส่วนปัญหาที่นักเรียนได้รับจากการเรียนออนไลน์ เกิดจากบริบทของตัวนักเรียนเอง เมื่ออยู่ที่บ้านอาจมีงานบ้านที่ต้องรับผิดชอบ บรรยากาศภายในบ้านอาจไม่เป็นส่วนตัวเหมือนที่โรงเรียน และความไม่พร้อมเพียงกันในการเข้าห้องเรียนผ่านระบบออนไลน์ซึ่งอาจจะไม่ครบตามการประเมินด้านจิตพิสัย ทักษะพิสัย และพุทธิพิสัย ในเชิงวิชาการเป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภักดิ์ พักเงิน และสิรินภา กิจเกื้อกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 จำเป็นต้องมี 1) การจัดเตรียมอุปกรณ์ ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครูวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้โปรแกรม Google Classroom และ Google Meet 2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายและเชื่อมโยงเว็บไซต์การเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การจัดการเรียนรู้ความเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยการใช้คำถามกระตุ้นการคิด ผูกทักษะการสืบค้นและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ และ 4) สื่อและสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก โทรศัพท์มือถือ ไอแพดหรือแท็บเล็ต รวมทั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและให้การสนับสนุนในการเตรียมความพร้อมสำหรับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอเพื่อช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ (สุภักดิ์ พักเงิน และสิรินภา กิจเกื้อกูล, 2564:223)

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสภาวะวิกฤติ “โควิด - 19” โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย” มี ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารและอาจารย์ ควรที่จะต้องรวมวางแผนร่วมกับนักเรียนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ในอนาคต

2) โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ออนไลน์หรืออบรมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนและต้องชี้แจงให้นักเรียนได้ทราบถึงคุณและโทษในการใช้เทคโนโลยีที่นักเรียนจะต้องเข้าผ่านระบบออนไลน์ทุกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย

1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ความศึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น ด้วยเทคนิคการสอน ด้วยการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ และด้วยการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้แก่นักเรียน

2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ความศึกษากลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ที่นักเรียนสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืนต่อไป

References

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2563).การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://moe360.blog/2020/05/08/>.
- แก้วตา ไทรงาม, ประชุม โพธิกุล, เวช มงคล และณรงค์ ดาวเจริญ.(2548). ผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- ขวัญตา เจริญศรี.(2562). รูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาเทศบาลนครนครปฐม,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรกิติ ทองปรีชา.(2562).การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID – 19 ระดับมัธยมศึกษาพื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ,ธนวัฒน์ เจริญชา และพิชญภา ยวงสร้อย.(2564). ภาพสะท้อนการศึกษาไทยหลังภาวะโควิด 2019,วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2564).
- วิเชษฐ จิตรสงวน.(2556). การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุภัค พักเงิน และสิรินภา กิจเกื้อกูล.(2564).การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบออนไลน์ในสถานการณ์โควิด -19 :กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในเขตภาคเหนือ

ตอนล่าง, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม –
กันยายน พ.ศ. 2564.

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล.(2558).ปรัชญาและมโนทัศน์สังคมแห่งการเรียนรู้ = Philosophies and
Concepts of Learning Society. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวรัจ รัตนคาฟู.(2563). วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียน
ออนไลน์ [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>, [10 กรกฎาคม 2563]

Office of the Basic Education Commission, (2020). *Education in the digital age*.
Retrieved March 19, 2021, from <https://www.posttoday.com/social/general/>.